

«ONOMÀSTICA I DEMOGRAFIA DE XULILLA. LA SERRANIA»

Vicent SEBASTIAN FABUEL

En el XIVè Col·loqui de la Societat, celebrat a Alacant presentàrem la toponímia actual de l'antiga Baronia de Xulilla, amb especial referència a la de la Vila de Xulilla. En aquest moment tenim prou avançat un estudi de toponímia històrica basat en la documentació dels segles XVII i XVIII, i que completaria força tot aquest aspecte toponímic, que serà presentat a un altre proper Col·loqui.

La comunicació que presentem ara du dues vessants: una partint de fonts documentals, històriques i actuals, i una altra que surt de fonts orals. És a dir cognoms, llinatges, i malnoms dels habitants de la vila de Xulilla.

1. COGNOMS

Presentem els dels habitants de la població en tres moments: 1640, 1799 y 1966, fet que ens donarà informació sobre l'evolució i manteniment d'un determinat nombre de llinatges.

1.1. Vecinos del Reino de Valencia según recuento hecho por disposición de los Estamentos en 1646. (Arxiu del Regne de València, Generalitat fol. 338).

Memoria del Manifiesto de las casas que hay en la villa de Chulilla de orden de los Srs. Electos con carta despachada a los Jurados de 1a dicha villa en 13 días del mes de octubre de este año de 1646. Las cuales casas son las siguientes:

1. Miguel Rodrigo de la badia.	10. Juan de Latorre.
2. Vicente Servera de Angela.	11. Francisco Gresca.
3. Vda. de Gil Navarro.	12. Domingo Rodrigo.
4. Pedro Navarro.	13. Vicente Servera de Domingo.
5. Juan Cervera de Domingo.	14. Domingo García.
6. Domingo Corachan.	15. Esteban García.
7. Miguel Esteve.	16. Francisco Servera de Quarte.
8. Juan Esteve.	17. Vda. de Francisco Carlos.
9. Jaime Latorre	18. Vda. de Valentín Servera.

19. Miguel García de Alonso.
20. Juan Servera del Olmo.
21. Bartolomé Servera.
22. Vicente Vanacloig.
23. Alonso García.
24. Francisco del Toro.
25. Juan Vanacloig del barranquillo.
26. Pedro Cantero.
27. Miguel Vanacloig de Andrés.
28. Juan de la Puerta.
29. Lucas Vergara.
30. Pedro Muedra de Juan.
31. Francisco Eximenez.
32. Miguel Servera del puntero
33. Pedro Muedra de la baixada
34. Juan Rodrigo.
35. Agustín Vanacloig.
36. José la Caba.
37. Vda. de Domingo García.
38. Melchor García.
39. Jaime Vanacloig.
40. Vda. de Vicente Servera.
41. Andrés Vanacloig.
42. Vicente Faubell.
43. Juan Carlos.
44. Domingo Muedra.
45. Juan Sarradillo.
46. Bautista Mateu.
47. Juan Servera de Gaspar.
48. Juan Segovia.
49. Juan Vanacloig, de Miguel.
50. Vicente Muedra.
51. Bartolomé Madrid.
52. Casa del rector.
53. Francisco Sebastián.
54. Pedro Latorre.
55. Miguel Servera del Trigo
56. Juan Servera de Gaspar, menor.
57. Francisco Carlos.
58. Miguel Vanacloig de Miguel.
59. Miguel Sebastián.
60. Vda. de Domingo Mateu.
61. Antón Vanacloig.
62. Vda. de Jaime Servera de Quarte.
63. Juan Cremades de Francisco.
64. Vda. Geronimo Sebastián.
65. Aleixos Vanacloig.
66. Juanón Cala de la horca.
67. Miguel Servera de Francisco.
68. Juan Corazan.
69. José López.
70. Pedro Servera.
71. Martín de la Torre.
72. Juan Alfonso.
73. Pedro Ruiz.
74. Juan Cremades, menor de Juan.
75. Juan del Toro.
76. Vda. de Francisco Muedra.
77. Bautista García.
78. Miguel Pérez.
79. Vicente García.
80. Miguel del Toro.
81. José Tárrega.
82. Miguel Servera de Juan.
83. Juan Servera del Miguel.
84. Vda. de Sebastián Servera.
85. Vda. de Nadal Servera.
86. Vda. de Jaime Tárrega.
87. Juan Vanacloig, dexolo.
88. Juan de Tárrega.
89. Juan Vanacloig, de Miguel.
90. Juan Bárcena.
91. Francisco Bárcena.
92. Miguel de la Cava.
93. Juan Valero (2).
94. Gaspar García.
95. Miguel García de la badia.
96. Juan Cremades de la badia, menor.
97. Vda. del simenterio.
98. Vda. del Juan García.
99. Francisco Almelera.
100. Miguel Servera de Domingo.
101. Vda. de Juan Cruscos.
102. Miguel Almelera.
103. Vda. de Sebastián Servera.
104. Juan Durbin, notario.
105. Juan Valentín Servera.

És interessant també conèixer el nombre de cases de cada llinatge de les altres llocs de la Baronia pel que té d'informació sobre l'ocupació interna del territori i la seua aportació externa de repoblació.

Llosa de Chulilla (ARV, fol. 340)

Gabarda (5)
Servera (5)
Andres (3)
Aparicio (3)
Munyoz (2)
de Aras,
Francés,
Lázaro,

Montes,
Rebollar,
Rodrigo,
Ruiz,
Sanchez,
Serral,
Tello,
Valero.

Villar de Benaduf (ARV, fol. 335)

Gavarda (14),
López (7),
Aparicio (6),
Esteban (6),
de Miguel (5),
Moreno (5),
Porter (5),
Deltoro (4),
Rodrigo (4),
Cervera (3),
Diago (3),
Minguez (3),
Novella (3),
Adrián (2)
Alcocer (2),
Braquet (2),
Burriel (2),
Castellano (2),
Collado (2)
García (2)
Andres,
Azcon,
Balaguer,
de Bautista,
Bibel,

Bonafont
Chambou,
China,
de Cortes,
de Diego,
de Domingo
Garçon,
Garros,
Gespín,
Guillen,
Marrochin,
Martínez,
Molina,
Palacios,
Pérez,
Ribet,
Ricart,
Salvador,
Saro,
Truquet,
Xea,
Xulvi,
Vaye,
Visiedo,
Yuste

1.2. Regularment i sempre que l'ocasió ho demanara, per iniciativa del Arquebisbe-Baró o qualsevol del seus representants, o per part de la Junta del Particular de la Vila, es convocava als veïns a Junta General i es feia menció de tots ells. Aquest és el document provinent de l'Arxiu Municipal de Xulilla (AMCh, Actas 1779).

En la Villa de Chulilla a veinte y siete días del mes de Nvbre. año de mil settecientos

setenta y nueve: Ante el Sor. Dr. Dn. Joaquín Thomas Pano Abogado de los Rls. Consejos, Alcalde mayor de la Varonía de Chulilla, por parte de Vicente Caba, Síndico Personero del comun de esta Villa se presento la Rl. Zertificazion que precede, y ..... acudan todos los vecinos a la Junta General ..... que se celebra en la Casa Capitular de esta Villa, despues de Missa rezada...

*Josef Vallacloch
 Pasqual Camisan,
 Vicente Llopis mayor,
 Antonio Lopez,
 Joseph Coll
 Joseph Coll menor,
 Joseph Ximenez
 Vicente Carlos,
 Vicente Fabuel,
 Miguel Esteve,
 Vicente Mancho,
 Pasqual Rubio,
 Francisco Cervera de Bartholome,
 Eusebio Lopez,
 Joseph Lopez,
 Xavier la Cava,
 Francisco Cervera y Segovia,
 Antonio Estela,
 Francisco Cervera y Caba,
 Miguel Deltoro,
 Pascual Julian,
 Domingo Cervera,
 Alexos Rodrigo,
 Miguel Vijuescas,
 Joseph Clemente mayor,
 Antonio Martínez,
 Thomas Sevastian,
 Miguel Cervera y Matheu,
 Casimiro Serrano,
 Joseph Esteve,
 Pascual Cava,
 Vicente Estela,
 Vicente Lopez,
 Francisco Llopis,
 Joseph Cervera de Marco,
 Vicente Llopis menor,*

*Francisco Cava
 Pasqual Rodrigo,
 Vicente Lopez y Gomez,
 Joseph Cremadas menor,
 Francisco Clemente y Rodrigo,
 Francisco Latorre menor,
 Ignacio Fabuel,
 Joaquin Vigo,
 Joaquin Cervera,
 Francisco Latorre mayor,
 Joseph Cava,
 Joseph Clemente de Pedro,
 Miguel Cervera,
 Francisco Sorrilla,
 Francisco Fabuel menor
 Mariano Esteve, Joseph Navarro,
 Juan Cervera Vallacloch,
 Francisco Deltoro,
 Joseph Cervera de Loriguilla
 Joseph Clemente,
 Joseph Cervera y Matheo,
 Mariano Estela,
 Thomas Cervera y Gavarda,
 Pascual la Fuente,
 Joseph Muñoz,
 Miguel Cervera de Loriguilla,
 Vicente Carlos,
 Vicente Esteve de Miguel,
 Joaquin Lopez
 Pasqual Fabuel,
 Joseph Hernandez,
 Vicente Lopez de Antonio,
 Francisco Lopez de Eusebio,
 Francisco Cervera de Quartte,
 Francisco Clemente mayor*

1.3. La darrera font documental és el Padró Municipal d'habitants de l'any 1986. L'ordre dels cognoms està fet per la seua quantitat. Únicament hem tingut en compte el primer cognom per la seua coherència respecte als documents anteriors.

<i>Cervera (99)</i>	<i>Umbert (4)</i>	<i>Cremadas</i>
<i>Rodrigo (46)</i>	<i>Altalaguerri (3)</i>	<i>Diago</i>
<i>Cava (38)</i>	<i>Andres (3)</i>	<i>Embuena</i>
<i>Cremades (32)</i>	<i>Burriel (3)</i>	<i>Escriche</i>
<i>Fabuel (26)</i>	<i>Castel (3)</i>	<i>Estevan</i>
<i>Deltoro (23)</i>	<i>Ezquerria (3)</i>	<i>Falcó</i>
<i>Gomez (22)</i>	<i>Gironés (3)</i>	<i>Ferrandis</i>
<i>Estela (18)</i>	<i>Lázaro (3)</i>	<i>Fornals</i>
<i>Yuste (19)</i>	<i>Lleó (3)</i>	<i>Gil</i>
<i>Esteve (18)</i>	<i>Margalef (3)</i>	<i>Gregori</i>
<i>Moreno (18)</i>	<i>Martinez (3)</i>	<i>Jaime</i>
<i>Llopis (17)</i>	<i>Oliva (3)</i>	<i>Herrero</i>
<i>Lopez (15)</i>	<i>Olmedo (3)</i>	<i>Llorens</i>
<i>García (14)</i>	<i>Villaescusa (3)</i>	<i>Madrid</i>
<i>Aguilar (13)</i>	<i>Agudo (2)</i>	<i>Manjón</i>
<i>Sebastián (13)</i>	<i>Alfonso (2)</i>	<i>Millan</i>
<i>Igual (10)</i>	<i>Aparicio (2)</i>	<i>Muedra</i>
<i>Navarro (10)</i>	<i>Cañete (2)</i>	<i>Ortí</i>
<i>Novella (9)</i>	<i>González (2)</i>	<i>Ortiz</i>
<i>Selles (9)</i>	<i>Gutiérrez (2)</i>	<i>Peiró</i>
<i>Fernández (8)</i>	<i>León (2)</i>	<i>Pérez</i>
<i>Rochina (8)</i>	<i>Miguel (2)</i>	<i>Reines</i>
<i>Sales (8)</i>	<i>Moliner (2)</i>	<i>Ros</i>
<i>De Miguel (7)</i>	<i>Pinazo (2)</i>	<i>Rubio</i>
<i>Sánchez (7)</i>	<i>Prumier (2)</i>	<i>Santos</i>
<i>Alcaide</i>	<i>Tárrega (2)</i>	<i>Solaz</i>
<i>Riera (6)</i>	<i>Tortajada (2)</i>	<i>Soler</i>
<i>Suay (6)</i>	<i>Ambler</i>	<i>Soriano</i>
<i>Badia (5)</i>	<i>Argente</i>	<i>Sotos</i>
<i>Clemente (5)</i>	<i>Atencia</i>	<i>Torres</i>
<i>Núñez (5)</i>	<i>Boronat</i>	<i>Valero</i>
<i>Aparisi (4)</i>	<i>Bosch</i>	<i>Ventura</i>
<i>Burgos (4)</i>	<i>Cabañas</i>	<i>Vera</i>
<i>Esteban (4)</i>	<i>Calduch</i>	<i>Vergara</i>
<i>Gallach (4)</i>	<i>Campos</i>	<i>Viñals</i>
<i>Llovera (4)</i>	<i>Canuto</i>	<i>Zahonero</i>
<i>Perpiñan (4)</i>	<i>Carbó</i>	
<i>Toro del (4)</i>	<i>Cortijo</i>	

2. MALNOMS

Òbviament ha sigut la informació oral la que ha permès traure les dades. Encara que originalment havia elaborat un llistat de correspondència nom/cognom/malnom, he decidit finalment mostrar els malnoms únicament.

Vull agrair als meus pares la informació facil·litada, ja que haguera sigut impossible, sense ella, la recopilació d'aquestes dades.

L'estructuració consistirà en una classificació semàntica dels malnoms utilitzats al poble. En la seua utilització mai, o molt poques vegades, eren precedides d'article, tant-mateix acompanyaven el nom servint en l'actualitat per a identificar persones amb nom idèntic.

PROCEDENTS D'OFICIS

albardera
 artillera
 batanera
 barbero
 carpintero
 carrero
 cestero
 del cine
 correcher
 cura
 chocolatero
 estanquera
 guardia
 güeta
 herrero
 hornera
 jabonera
 molinero
 piloto
 de la posá/posadero
 portadero
 portera
 rajoleta
 sacristana
 salvadero
 sariera
 torrata
 zapatero

**PROCEDENTS
 DE CARÀCTER**

baboso
 lelo
 llorón
 povilo
 risita

**PROCEDENTS
 DEL FÍSIC**

bayo
 brillante

cachibomba
 calaverica
 careto
 chafá
 chata
 garretas
 largo
 manquillo
 mellao
 negro
 rojo
 royo
 zurda

**PROCEDENTS
 D'ANIMALS**

avispa
 conejo
 chinche
 león
 pajarico
 paloma
 pollo
 rata
 tita
 torica

**PROCEDENTS
 DE VEGETALS**

carchofa
 cerraja
 chufa
 garrofin
 mangrana
 matorra
 morera
 oliva
 paniza
 panojón
 parra
 politano

**PROCEDENTS
 DE TOPÒNIMS**

bugarreña
 callejano
 chelvana
 cherano
 losera
 loriguillana
 madreña
 madriles
 molina
 sacañetero
 serrana
 sotero
 villarencu

**PROCEDENTS
 DE PRENOMS**

angelico
 ansenio
 blasa
 bruna
 celestino
 chemana
 chimos
 diagos
 jorges
 manuelico
 marca
 marta
 melita
 michela
 mónica
 noberta
 paula
 pedrazo
 pedrojuana
 pepemestra
 sidra
 carmela

**PROCEDENTS
DE COGNOMS**

*escricha
estelas
gilota
maroto
maura
novella
polos
rivelles
rochina
soria
yustes*

**PROCEDENTS
DE MENJARS**

*güeñas
huevo
paniza*

**PROCEDENTS D'INS-
TRUMENTS MUSICALS**

cajas

*bombo
palillos*

**PROCEDENTS
D'OBJECTES**

*barraca
barranca
bolsillo
boquica
cagalló
calzan
cambra
gatera
gotera
pedretes
pitillo
ramales
rodilla
tornaja*

VÀRIA/INDETERMINATS

*catarrillo
cocho*

*coletor
mandanga
mantellina
masquerica
merla
metarilla
miquico
panita
palai
paraván
péntola
pichino
pichota
rabota
ramplín
salmorra
salmorrica
sisán
tituvía
tóbala
yosca*